

**C. DUBRAY, R. CORNILLE,
S. MANFROID, M. VALENTINO**

**Le Mundaneum.
Les archives de la connaissance**

C. DUBRAY
(coordination),
R. CORNILLE,
S. MANFROID,
M. VALENTINO,
*Le Mundaneum. Les
archives de la connais-
sance*, Bruxelles: Les
Impressions Nouvelles,
2008, 96 p.

Het Mundaneum bestaat tien jaar. Om dat te vieren gaf de instelling een mooi geïllustreerd werk uit: *Le Mundaneum. Les archives de la connaissance*. Ruim negentig pagina's dik met een schat aan foto's en andere illustraties die de rijkdom van de instelling niet beter in de verf hadden kunnen zetten. Als je het werk openslaat voeren de illustraties je terug naar de tijd van de stichters van de instelling (Henri La Fontaine en Paul Otlet), naar hun ideeën en naar hun utopieën. Het maakt ook dat je zonder problemen 13 euro wil neerleggen voor wat eigenlijk een voorstelingsbrochure is. Ben ik bevooroordeeld? Natuurlijk, maar daar is dan ook meer dan één reden voor. In de laatste vijf jaar ben ik voor meerdere projecten die Amsab-ISG op het getouw zette, in het Mundaneum op zoek geweest naar materiaal dat elders niet of nauwelijks terug te vinden is. Eén voorbeeld: tijdens mijn opzoekingen voor een studie over de geschiedenis van de Algemene Centrale van het ABVV (AC) was de zoektocht naar exemplaren van *Le Travail*, in het interbellum het orgaan van de anarchiserende Union des Syndicats indépendants de la Province de Liège, het gedroomde excuus om ook eens *L'Officiel, Organe du Standard-Club Liégeois* van 4 november 1906, aan te vragen. *L'Officiel* was het eerste blad dat de voetbalkampioen in de eerste klasse van het seizoen 2007–2008 ooit uitgaf. Een pareltje voor Standard-supporters! *Le Travail* en *L'Officiel* kwamen er terecht via Le Musée International de la Presse (MIP), een van de vele initiatieven ontsproten aan de encyclopedische geest van Paul Otlet (1868–1944). De afkorting MIP was voor veel historici vanaf de late jaren 1980 een mythische referentie uit de beruchte blauwe persrepertoria, die vanaf de jaren 1960–70 werden uitgegeven door het Interuniversitair

Centrum voor Hedendaagse Geschiedenis. De referentie MIP verwees dan steevast naar een krant, een week- of een maandblad dat 'ergens' (in Brussel) wel te vinden, maar net zo goed niet vast te krijgen was. Een drama dat veel van deze historici ten langen leste de moed deed opgeven. Het sowieso al moeilijke tot niet toegankelijke MIP raakte daardoor helemaal in de vergeethoek. Het Mundaneum maakt nochtans al een hele tijd werk van het repertoriëren en ter beschikking stellen van de collecties van het MIP. De instelling maakte intussen al – eveneens blauwe – repertoria van de 'Belgische' pers vóór 1830, evenals van de pers van Namen, Henegouwen en Luxemburg.¹ En er wordt ook werk gemaakt van een – voor de freaks langverwacht – repertorium van de Brusselse pers. Veel historici zullen opwerpen dat het MIP, zeg Mundaneum, gewoonlijk maar één of enkele exemplaren van bepaalde vakbladen heeft. Dat is vaak zo, maar dikwijls zijn die bladen enkel in het Mundaneum te raadplegen. Geheel toevallig uiteraard liet ik zo tijdens mijn opzoeken bijvoorbeeld mijn oog vallen op *La Lingerie* (van augustus 1907), dat uiteindelijk het orgaan bleek te zijn van de neutrale hoofdstedelijke vakbond, l'Association professionnelle des Coupeurs de Lingerie.

Voor wie nog niet overtuigd is, kan ik alleen maar zeggen dat het Mundaneum evengoed een bezoek waard is omdat het gehuisvest is in een art-decogebouw in het gerenoveerde hartje van de 'drakenstad' en omdat het vaak interessante tentoonstellingen op poten zet. Deze tentoonstellingen vinden gewoonlijk plaats in de grote inkomhal tussen de imposante rijen 'fichebakken' van l'Office et l'Institution internationale de Bibliographie van weleer, een instelling opgericht door – hoe kon het ook anders – Paul Otlet en Henri La Fontaine (1854–1943) die zich eind 19e eeuw tot doel hadden gesteld om alles wat op papier stond te repertoriëren: "*Vers un internet de papier*". De grote wereldbol van striptekenaars François Schuiten en Benoît Peeters die deze tentoonstellingsruimte beheerst, kan die ambitie niet beter visualiseren. De tentoonstellingen zijn evengoed een reflectie van de rijke collecties van het Mundaneum. Dan heb ik het niet alleen over de fondsen Wereldtentoonstellingen en Feminisme (waarover al inventarissen werden gepubliceerd²), Anarchisme, Pacifisme, maar ook over de collecties van Le Musée du Livre, een instelling (zeg maar ontmoetingsplaats) van en voor elkeen (toen uit het Brusselse) die begin 20e eeuw betrokken was bij het maken en uitgeven van boeken en waarvan Paul Otlet gedurende dertig jaar voorzitter was. Verder heeft het Mundaneum ook een omvangrijke collectie affiches (15.000), glasplaten (15.000) en postkaarten (200.000). Meer wil ik hier eigenlijk niet op papier zetten. Het Mundaneum en het boek spreken voor zich. Ga er eens naartoe of lees het werk en laat je overtuigen.

(1) Voor deze en ook andere publicaties, zie de rubriek 'Publications' op de website (www.mundaneum.be) van het Mundaneum.

(2) C. GOUVIENNE, *Inventaire de la collection sur les expositions universelles conservée*

au Mundaneum, collection des inventaires n° 7, Mons: Mundaneum, 2002, 161 p. ; S. MANFROID, *Inventaire du fonds féminisme conservé au Mundaneum, collection des inventaires n° 2*, Mons: Mundaneum, 1998, 119 p.